

Javaslat nemzeti érték felvételére a Kapos–hegyháti Natúrpark Tájegységi Értéktárába

I. A javaslattevő adatai

1.	<i>A javaslatot benyújtó (személy/ intézmény/ szervezet/ vállalkozás) neve:</i>	
	Fóris Dóra	

2.	<i>A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:</i>		
	Név:	Fóris Dóra	Kiss Gábor
	Telefonszám:	+36/30/908-1111	+36/30/484-2997
	E-mail cím:	fuzfatunder@gmail.com	kissgab.vac2@gmail.com

II. A nemzeti érték adatai

1.	<i>A nemzeti érték megnevezése:</i>
	Kapos-hegyháti csodabogyós erdők

2.	<i>A nemzeti érték rövid bemutatása, egyedi jellemzőinek, történetének leírása (3000-6000 karakter):</i>
	<p>A Kapos–hegyháti Natúrpark hegyháti részének természetközeli állapotú vegyes lomberdeiben több nyugat-balkáni (illír) flóraelemet találhatunk, amelyek meghatározzák a táj vegetációját. Ilyen az ezüsthársszal elegyes gyertyános és cseres-tölgyesek cserjeszintjének jellemző növényfajai a helyenként tömegesen előforduló szúrós csodabogyó (<i>Ruscus aculeatus</i>) és a jóval ritkább lónyelvű csodabogyó (<i>Ruscus hypoglossum</i>), amely növényekről kapta nevét az értéktári elem is.</p> <p>Jelentős a közösségi jelentőségű Natura 2000-es területek aránya ezekben az erdőségekben. Lengyel–Hőgyészi erdők néven (HUDD20026) 3635,99 ha, valamint Nagyhajmási-dombok néven (HUDD20033) 456,68 ha különleges természetmegőrzési terület került kijelölésre. Ezekben a területeken a hosszú távú cél az illír bükkösök, illír gyertyános-tölgyesek, valamint pannon cseres-tölgyesek természetvédelmi helyzetének helyreállítása és fenntartása. Jelölőfajaik: vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>), nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) és közönséges ürge (<i>Spermophilus citellus</i>).</p> <p>A csodabogyós erdők további védett fajokat is rejtenek, ilyen például a kosborfélék közül a madárfészkek kosbor (<i>Neottia nidus-avis</i>), a bíboros kosbor (<i>Orchis purpurea</i>), a gérbics (<i>Limodorum abortivum</i>), és a kétlevelű sarkvirág (<i>Platanthera bifolia</i>). Különlegesen szép védett növényfaj a farkasboroszlán (<i>Daphne mezereum</i>), ami az annafürdői erdőtümbben több helyen is tenyészik. A nagy ezerjófű (<i>Dictamnus albus</i>) és a csodálatos virágú turbánliliom (<i>Lilium martagon</i>) is megtalálható a területen. Tavasszal szépen virít a szártalan kankalin (<i>Primula vulgaris</i>), a nemes májvirág (<i>Hepatica nobilis</i>), valamint az elterjedt illatos és kisvirágú hunyor (<i>Helleborus odorus</i> és <i>H. dumetorum</i>).</p> <p>A csodabogyós erdők mindig is fontos szerepet töltek be a környék falvainak életében. Sokan dolgoznak a helyi erdőgazdálkodóknak, és fakitermeléssel, erdei munkákkal foglalkoznak, vagy gyűjtenek erdei melléktermékeket. Nagy hagyománya van a vadgazdálkodásnak is – már az Apponyiak idejében is kitűnő vadászterületnek számított ez a</p>

<p>vidék. Ma is jelentős a gímszarvas (<i>Cervus elaphus</i>) és a dám (<i>Dama dama</i>) állománya. A Hegyhát Tolna megyei részének állami tulajdonban lévő erdeinek vagyongazdálkodója a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt., a Baranya megyéhez tartozó erdők nagyobb része magántulajdonban van. A teljes terület a Duna–Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területéhez tartozik, az érintett Natura 2000 területek természetvédelmi kezelői feladatait az igazgatóság látja el.</p> <p>A csodabogyós erdők élővilágát a Kurd közigazgatási területén lévő, a döbrököziek által régóta közösségi térként használt Koszorú-dombon (Majális) a Gyulaj Zrt. által létesített és fenntartott tanösvény mutatja be.</p>
--

3.	<p><i>Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett (500-1000 karakter):</i></p> <p>A Kapos–hegyháti Natúrpark hegyháti részére jellemző csodabogyós erdők különlegesen fontos szerepet töltenek be a táj ökológiai működésében, meghatározzák annak arculatát és hangulatát az ide érkezők számára. Hasonló balkáni elemeket – köztük a két csodabogyó fajt – magán viselő vegetációt rejtő erdőkkel csak délebbre, a Mecsek lankáin találkozhatunk az országban. Éppen ezért a natúrpark és együttműködő partnereinek kiemelten fontos feladata ezen erdők megőrzése és bemutatása.</p>
----	---

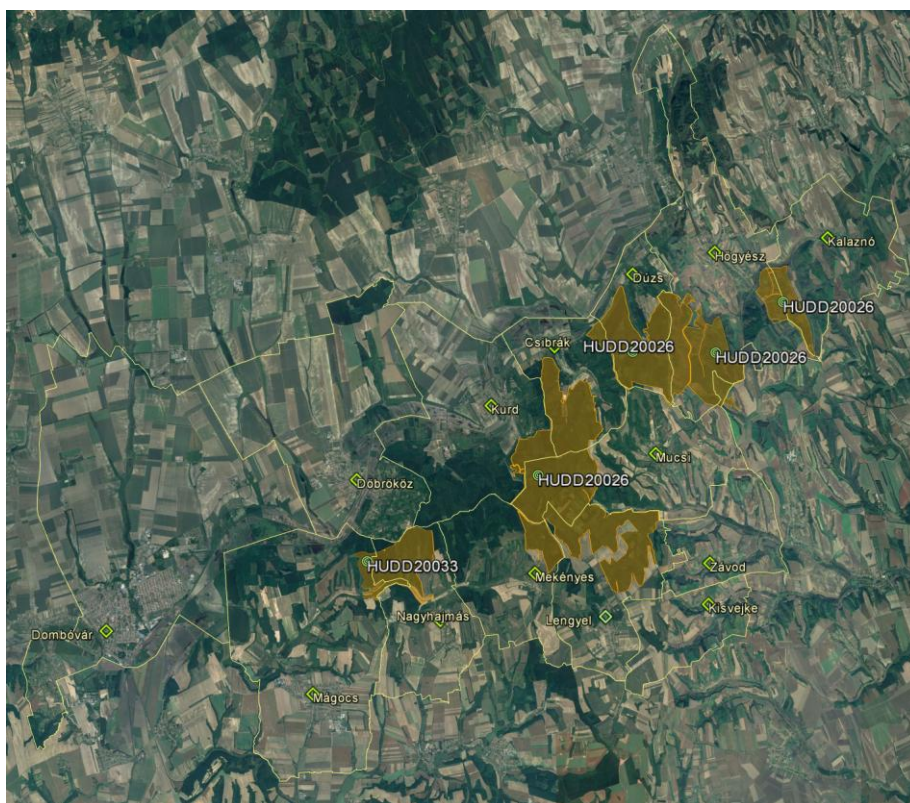
4.	<p><i>A nemzeti érték fellelhetőségének helye (település megnevezése, ha egy vagy két településhez köthető; földrajzi koordináta):</i></p> <p>Települések, amelyeket érintenek az erdőterületek: Kalaznó, Hógyész, Dúzs, Csibrák, Kurd, Mucsi, Mekényes, Nagyhajmás, Mágocs</p> <p>Néhány jellegzetes példa:</p> <p>Nagyhajmási csodabogyós erdő – Nagyhajmás (N 46° 24.0743' E 18° 15.6958'); Mucsi csodabogyós erdő – Mucsi (N 46° 25.6412' E 18° 20.4870'); Papdi csodabogyós erdő – Mucsi (N 46° 24.6075' E 18° 22.6213'); Fürdő-erdő - Annafürdő természetvédelmi terület – Lengyel (N 46° 23.3455' E 18° 22.3103'); Koszorú-dombi erdő (Majális) – Kurd (N 46° 24.6487' E 18° 16.6737')</p> <p>Csodabogyó tanösvény (kiindulópont) – Kurd (N 46° 24.6380' E 18° 16.6248')</p>
----	---

5.	<p><i>A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források) (max. 5):</i></p> <p>http://www.lengyel.hu/annafurdo.htm</p> <p>http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=vf_523</p> <p>http://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=HUDD20026</p> <p>Dobay Gábor – Pécz Tibor – Szabó Réka (é. n.): Hunyor tanösvény. Gyulaj Zrt. Hógyészi Erdészet. Lengyel–Annafürdő</p>
----	--

A vonal alatti részt a szakértői testület tölti ki!

6.	<i>A nemzeti érték szakterületi kategória szerinti besorolása (a megfelelő kategória vastagon szedésével):</i>		
	agrár- és élelmiszergazdaság	egészség és életmód	épített környezet
	ipari és műszaki megoldások	kulturális örökség	sport
	természeti környezet	turizmus	

Mellékletek

Natura 2000 területek a Kapos–hegyháti Natúrpark területén

Szűrös csodabogyó (fotó: Kiss Gábor)

Lónyelyű csodabogyó (fotó: Kiss Gábor)

Csodabogyós erdő Nagyhajmás közigazgatási területén (fotó: Kiss Gábor)

Csodabogyós erdő a kurdi Koszoru-dombon (fotó: Kiss Gábor)